

TAUTINIŲ MAŽUMŲ TAUTOSAKA

Amžių sūkuriuose taip jau susiklostė, kad Lietuvoje greta lietuvių apsigyveno ir kitų tautybių žmonių. Įsikūrę šiame krašte, jie neištirpo, stengėsi nepamiršti savo kalbos, tikėjimo, papročių. Jie puoselėjo savo folklorą, kūrė profesinį meną. Visa tai įdomu ir vertinga ne tik pačioms tautinėms mažumoms, bet ir visai Lietuvai. Tad kviečiame visus prisidėti prie kilnaus darbo - rinkti žydų, lenkų, karaimų, čigonų, baltarusių, latvių, vokiečių, rusų ir kitų tautų žodinę kūrybą. Užrašytą medžiagą prašom siųsti į Lietuvos literatūros ir tautosakos institutą (Antakalnio g. 6, Vilnius 2055) ar į kitą rimtą saugyklą, kad šie turtai būtų išsaugoti kartu kartoms. Šiame leidinyje skelbsime atskirų tautų folkloro kūrinius.

DAINA IŠ VILNIAUS GETO

Parengė *NIJOLĖ LAURINKIENĖ*

Čia pateikiama žydų daina, sukurta Antrojo pasaulinio karo metais Vilniaus gete. Nuostabu, kad net ir didelių nelaimių akivaizdoje sugebėta dainuoti. Galbūt daina kiek pakylėdavo dvasią, suteikdavo jėgų ir tikėjimo. Dainos žodžius sukūrė Š. Kačerginskis, melodiją — vienuolikametis berniukas A. Volkovskis. Daina parašyta jidiš kalba. Iš vokiečių kalbos pažodžiui ją išvertė N. Laurinkienė. Tekstas paimtas iš rinkinio: *Es brennt, Brüder, es brennt. Jiddische Lieder. Herausgegeben von Lin Jaldati. Berlin, 1966. S. 158-160, 236-237.*

Šiai publikacijai melodiją parengė Živilė Ramoškaitė. Minėtame leidinyje po melodiją buvęs dainos vokiškas tekstas čia pateikiamas jidiš kalba.

SCHTILLER, SHTILLER

Schtiller, shtiller, lomir schwaig'n,
Kworim waksn do,
's hobn sej farflanzt di sonim,
Grinen sej zum blo,
's firn wegn zu Ponar zu,
's firt kejn weg zurik,
Is der tate wu farschwundn
Un mit im dos glik.

TYLIAU, TYLIAU

Tyliau, tyliau, patylėkime,
Kapai dygsta ten,
Nors juos iškasė priešas,
Jie tebežaluoja.
Vedą keliai į Panerius,
Joks neveda atgal,
Tėvas ten pradingo,
O su juo ir laimė.

236

Schtiller, kind majns, wejn
nit ojtser,

's helft nit kejn gewejn.
Undser umglik weln sonim
Sej wi nischt farschtejn.
's hohn breges ojch di jamen,
's hohn tfisses ojchet zamen,
Nor zu undser pajn
Kejn bissl schajn,
Kejn bissl schajn.

Friling ojfn land gekumen,
Un uns harbst gebracht,
Is der tog hajnt ful mit blumen,
Uns set nor di nacht.
Goldikt schojn der harbst ojf
schtamen,

Blit in uns der zar,
Blajbt farjosemt rou a mame,
's kind gejt ojf Ponar.

Wi di Wilje a geschmite -
Tog geplogt in pajn -
Zijen krijs ajs durch Lite
Itzt iri jam arejn.
's wet der chojschech wu zerunen
Fun der finster lajchtn sunen,
Rejter kum geschwind,
Dich ruft dajn kind,
Dich ruft dajn kind!

Schtiller, schtiller, 's kwehn kwaln
Uns in hartz arum,
Bis der tojer wr' nit faln,
Sajn mir musn schtum.
Frej nit kind sich, 's is dajn
schmejchl

Itzt far uns farat.
Sen dem friling sol der sone
Wi in harbst a blat.
Sol der kwal sich ruhik flisn,

Tyliau, vaikeli, nebeverk,

Verksmas mums nepadės.
Mūsų nelaimės priešas
Neperpras.
Jūros turi krantus,
Lageriai turi aukštus aptvarus,
Tik mūsų kančios
Neturi pabaigos,
Neturi pabaigos.

Pavasaris atėjo į šalį,
O mums atnešė rudenį.
Nors diena pilna gėlių,
Mes matome tik naktį.
Ruduo auksuoja medžius,

O mūsų tyko pavojus.
Stovi palikta mama,
Jos vaikas eina į Panerius.

Kaip Vilija, ledo sukaustyta,
Mes gyvename kankynėje.
Smūgiai krečia žemę
Iki pat jūros.
Greit išnyks tamsa,
Pro tamsą prasišviečia saulė.
Raiteli, paskubėk,
Tave šaukia tavo vaikas,
Tave šaukia tavo vaikas.

Tyliai, tyliai, kančios
Sekina mūsų širdis,
Kol užtvaros pražus,
Atsargiai tylėsime.
Nesidžiauk, vaike, nes tavo
šypaena

Mums dabar yra išdavystė.
Kai ateis pavasaris, kris priešas
Kaip rudenį lapas.
Tegul tik ramiai teka šaltinis, -

Schtiller saj un hof...
Mit der frajhajt kumt der tate,
Schlofshe, kind majn, schlof.
Wi di Wilje a befrajte,
Wi di bojmer grin banajte,
Lajcht bald frajhajts-licht,
Ojf dajn gesicht,
Ojf dajn gesicht!

Tylék ir tikékis!
Bus laisvė - pareis tėvas,
Miegok, mano vaikeli, miegok.
Kai Vilija išneš ledus,
Kai medžiai sužaliuos,
Tada suspindės laisvės šviesa
Tavo veide,
Tavo veide.

A SONG FROM THE VILNIUS GHETTO

Compiled by *NIJOLĖ LAURINKIENĖ*

Summary

A Jewish song created at the Vilnius Ghetto in the years of World War II is presented here.